

Creació artística i territori rural. Quatre instantànies per obrir un horitzó.

Marta Ricart

Fa uns anys, quan vaig decidir deixar la ciutat i tornar a viure prop del poble on havia nascut vaig sentir un munt de vegades les exclamacions d'amics, veïns i companys: però que fas anant a un poble? No t'avorriras? Si allà no hi ha res. No t'apalancaràs? I de què treballaràs?

Si a sobre a la conversa seguia exposant el meu àmbit d'interès i de treball en les arts visuals i la cultura contemporània, el projecte de tornar a viure a una zona rural encara es feia més estrany. I és que si ens endinsem en la creació contemporània i els entorns rurals, veurem com en la manera que tenim de comprendre la nostra tasca com artistes i gestors culturals així com la forma que tenen de comprendre'ns aquelles persones amb les que ens relacionem dia a dia en els nostres contextos, els imaginaris juguen un paper molt important.

Una primera imatge

Urbà i rural construeixen una dicotomia que sovint resta en el nostre imaginari. El concepte "rural" s'ha creat en contraposició a urbà i possiblement des d'entorns urbans. Situats en la complexitat, comprendrem que hi ha moltes ruralitats a l'igual que moltes urbanitats i que el que anomenem com a rural correspon a una multiplicitat d'espais, de persones, de contextos. Una diversitat de territoris complexos, rics i plens de matisos.

En el nostre dia a dia, sovint queda difosa la frontera entre urbà i rural¹. Actualment els modes de viure no difereixen gaire d'un context a un altre tret de la densitat de població que caracteritza els espais en els que vivim.

Des dels marges?

Tot i la dificultat d'establir fronteres clares entre lo urbà i lo rural depenent de l'espai des d'on abordem aquesta dicotomia, en el nostre país, en el cas de la

---

¹ A l'Atles de la nova ruralitat publicat per la Fundació del Món Rural es cita: "*La ruralitat es troba cada cop més pròxima a la ciutat en les seves manifestacions econòmiques, socials i culturals (...) però la ruralitat resideix com a concepte*".

cultura si que trobem que la diferència està molt clara. Fa uns mesos, un veí (en el marc del projecte de recerca Prismes) definia l'espai rural com aquell que es troba al marge de les principals decisions polítiques i econòmiques. Un espai que sovint es troba en la invisibilitat i que en els imaginaris de la majoria de persones es troba ancorat en una imatge aturada del segle passat. Situats en aquest punt, la nostra tasca com artistes i gestors culturals en entorns rurals, ens col·loca directament als marges.

L'existència cada cop més gran de centres i espais de creació en contextos rurals al nostre país que estan fent una tasca molt important està contribuïnt d'una manera explícita a diversificar i descentralitzar els espais de la cultura. Però tot i aquesta important contribució, cal no oblidar que encara contem amb espais de legitimació de la cultura i que aquests es troben situats en zones urbanes. Per altra banda, en moltes ocasions els contextos rurals esdevenen importants terrenys d'inspiració per artistes que cerquen entorns tranquils, canvis d'aires i de persones, però que en pocs casos comprenen la seva tasca com una retroalimentació des de les persones i el teixit social. Aleshores es trenca un intercanvi tan necessari i valuós com és la possibilitat de comprendre i compartir altres interpretacions i lectures d'un mateix context. Convertir l'acte creatiu com un procés d'intercanvi que possibiliti que passin coses a les persones i els contextos en els que se situa.

Cultura de creació, cultura d'implicació

Davant aquesta realitat es fa molt necessari rellegir la cultura per situar-nos des del dinamisme i des de les persones i no des dels objectes i els espais de legitimació de lo cultural. La cultura és quelcom dinàmic que correspon a les persones, que es crea en relació i que contribueix a un reconeixement i una reinterpretació.

Tralladar l'important valor de la cultura al dia a dia de les persones contribueix a dotar de sentit quelcom que es veu des de la obvietat. És en aquest sentit que la tasca d'artistes i gestors culturals pren molta importància en tan que possibilitadors de viure i no de veure la riquesa del treball cultural. I en els entorns rurals és on aquest treball es fa més possible. La facilitat de comunicació entre les

persones, la proximitat, el ritme, son aspectes que juguen a favor d'un treball cultural que parteix de la proximitat i de les vivències de les persones.

Des de la interacció: ser d'allà i fer aquí

Però què significa ser artista i venir de fora? Què implica que un artista o una entitat d'un context diferent proposi un projecte de dinamització local? Com es posa en relació amb les persones del territori?

Els contextos rurals demanen de la posada en marxa d'estratègies pròpies que sovint les diferencien de les desenvolupades en entorns urbans. La necessària posada en relació de les propostes sovint demana introduir-se al teixit social, al marc de relacions així com conèixer els espais locals i el patrimoni cultural del municipi i les propostes culturals que s'hi realitzen. Aquest fet porta a que les propostes demanin un altre temps i alhora una implicació directa amb les persones. Des d'aquesta perspectiva comprendrem la pràctica artística contemporània com *"aquella en la que l'artista treballa en relació i diàleg amb el seu entorn des de l'ús de diverses eines i metodologies. En aquest sentit l'artista ja no està sol al seu estudi sinó que treballa en col.laboració amb diverses xarxes i entitats actuants com a catalitzador de determinades situacions socials"* (Transductores. 2010: 22).

Possibilitats

Situat el nostre treball com artistes i gestors culturals des de la cultura, ens trobem amb que tenim una important tasca que encara està per fer i es troba en la implicació (en terme de Marina Garcés). Conscients de la dificultat que suposa en els nostres àmbits d'actuació, no podem oblidar la importància de crear situacions en què la cultura es visqui com quelcom que ens pertany a les persones i que contribueixi a que reempreguem el dia a dia des d'altres maneres de comprendre i interpretar. Trencar l'elitisme i la jerarquia que socialment es viu des de lo cultural, per construir nous imaginaris que contribueixin a interpretar i viure les nostres vides d'una manera diferent. En aquest punt no ens trobem al marge, sinó que se'ns obre un horitzó. El camí encara està per fer. Tenim però un gran interrogant sobre les condicions amb les que continuarem caminant.